

Kysy!

Sarjainfon kysymys- ja vastauspalstalle saa lähettää kysymyksiä ja kommentteja. Lähetä viestisi sähköpostitse sarjaks@kaapeli.fi tai etanapostitse Ville Hänninen, Laivalahdenkaari 22 C 46, 00810 Helsinki. Sen jälkeen Pauli Ruonala vastaa kysymyksiin parhaansa mukaan.

Olisin kiinnostunut herrasta nimeltään Denis Kitchen. Hänellä on kustantamo Kitchen Sink ja oli kova u-sarjakuvan tuottaja. Mistä löytyisi kattava historiikki, mitä kaikkea hän on saanut uransa aikana aikaiseksi?

Kiittäen, SidSid Keranen

Denis Kitchen syntyi 27.8.1946 Milwaukeeissa Wisconsinissa. Hänellä on tiedotusopin loppututkinto Wisconsinin yliopistosta. Taidekoulutustaan hän kuvaa näin: "None, thank God". Ensimmäinen Kitchenin julkaistu sarjakuva oli omakustannelehti "Mom's Homemade Comics" vuonna 1969. Ensimmäinen 4000 kappaleen painos myytiin nopeasti loppuun ja Denis päätti ryhtyä itse kustantajaksi, osaksi koska hän piti San Franciscon seudulla toimivien tunnettujen u-lehtikustantajien toimintaa liian amatöörimäisenä. Kitchen Sink Press perustettiin vuoden 1969 lopussa. Kitchenin tunnetuimpia hahmoja ovat Little Ingrid, Pooch, the Dread Spud, Mr Krupp. Kitchen on siinä mielessä erikoinen undergroundpiirtäjä, että hän on aina tehnyt töitä myös suurille kustantajille. 1974 hän toimitti Marvelille kolme numeroa Comix Book -lehteä, joka yritti julkaista sarjoja suurelle yleisölle, huonolla menestyksellä. Kitchen on julkaissut sarjakuvistaan kokoomateoksen "The Oddly Compelling Art of Denis Kitchen". KSP oli yksi undergroundin pioneereista, joka julkaisi sellaisia Sarjainfostakin tunnettuja lehtiä kuin Bijou Funnies, Mr.Natural, Gay Comics ja Omaha. Tunnetuimpia tekijöitä olivat Kitchenin lisäksi Robert Crumb, Jay Lynch, Richard Corben, Howard Cruse ja Art Spiegelman. 1972 KSP alkoi julkaista myös kokoelmia sarjakuvan klassikoista

kuten Ernie Bushmillerin Ulla, Al Cappin Li'l Abner, Will Eisnerin The Spirit, Herrimanin Crazy Kat ja Alex Raymondin Flash Gordon. Uudempaa tuotantoa ovat Mark Schultzin Cadillacs & Dinosaurs sekä Scott McCloudin Understanding Comics. Merkillä Krupp Comics Works Kitchen julkaisi myös 78 kierroksen äänilevyjä, joilla soitti Robert Crumb yhtyeineen. Kustantamossa oli parhaimmillaan 35 työntekijää. 1996 koko sarjakuva-alalla alkoi mennä huonosti. KSP joutui taloudellisiin vaikeuksiin ja lopetti kokonaan 1998 lopussa. Kitchen perusti heti uuden firman, Denis Kitchen Publishing (nettiosoitte www.deniskitchen.com). Jos kaipaat vielä lisää tietoa, niin kannattaa tutustua Dave Screinerin kirjoittamaan Kitchen Sink Press: The First 25 Years (Northampton 1994, ISBN 0-87816-307-7 (sid), 0-87816-292-5 (nid)).

Hei siellä!

Ja kiitos erinomaisista nettisivuistanne. Olette tehneet erinomaista työtä niin sivujenne ulkonäön kuin sisällönkin suhteen. Minulla on tärkeää kysyttävää sarjakuvan juridiikasta. Olen kehittänyt uuden sarjakuvahahmon ja löytänyt sille piirtäjän.

Kysymys 1: Miten sarjakuvahahmo tulisi tekijänoikeussuojata niin Suomessa kuin kansainvälisestikin? Riittääkö suojaus Suomessa eli jos suojataan Suomessa, pätee se samalla myös ulkomailla? Meillä on tarkoitus julkaista sarjakuvamme ensin omalla nettisivullamme.

Riittääkö tekijänoikeussuojaksi se, että minun (=käsikirjoittajan) ja piirtäjän nimet on sarjakuvassa ja c-kirjain pallukan sisällä? Tarvitaanko kirjallinen sopimus asiasta, jossa selkeästi mainitaan, että tekijänoikeus on vaikkapa minulla ja että materiaalin muu käyttö, esimerkiksi t-paitojen teko hahmosta on minun käsissäsi?

Kysymys 2. Miten sitten hahmon kaupalliset sovellutukset, kuten vaikkapa t-paidan teko hahmolle? Millainen suojaus tarvitaan kaupalliseen tarkoitukseen ja miten voimme varmistua siitä, että kukaan toinen ei ala vaikkapa kulkukauden kuluessa sarjan julkistamisesta kaupata t-paitoja, joissa on hahmomme kuva?

Lainaan (tekijän luvalla) Heikki Jokisen Sarjakuvantekijän selviytymisopasta: "Tekijänoikeuslain ensimmäinen pykälä on selkeä: "Sillä, joka on luonut kirjallista tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen...".

"Tästä voi johtaa jo monta perusasiaa. Tekijänoikeus syntyy, kun teos tehdään. Tämä suoja on voimassa heti kun teos on tehty, sitä ei tarvitse rekisteröidä mihinkään, ei merkitä Yhdysvalloista meille levinneeseen tapaan erityisellä copyright-merkillä. Usein se on tietysti hyödyllinen merkintä oikeuksien haltijan osoittamiseksi."

"Teoksen ei myöskään tarvitse olla julkistettu tekijänoikeuden saamiseksi. Päinvastoin, tekijänoikeus tuottaa yksinomaisten oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin", sanoo lain toinen pykälä."

"Tekijä saa teokseensa kahdenlaiset oikeudet: taloudelliset ja moraaliset. Taloudelliset oikeudet antavat tekijälle oikeuden määrätä teoksensa käytöstä eli tekevät sen julkaisu-oikeuksista kauppatavarana...Moraaliset oikeudet eivät ole kaupan eli niistä ei voi luopua." Mitään kirjallista sopimusta tekijänoikeudesta ei siis tarvita. Sen sijaan suosittelisin teitä tekemään keskenänne kirjallisen sopimuksen, miten (mahdolliset) tulot jaetaan tekijöiden kesken ja miten toimitaan, jos sarjakuva julkaistaan muussa muodossa kuten albumina. Suullinen sopimus on yhtä pätevä kuin kirjallinen, mutta sen toteuttaminen voi olla riitatapauksissa hankalaa. Lakifirmaa ei sopimuksen tekemiseen tarvita. Hahmon muusta kaupallisesta käytöstä pitää samoin tehdä tavarantekijän kanssa kirjallinen sopimus tavaramäärästä ja korvauksista.

Ette voi mitenkään varmistua siitä, etteikö joku panisi hahmoanne luvattomasti paitaansa. Bill Watterson ei koskaan antanut lupaa Lassi ja Leevi -t-paitojen valmistukseen mutta silti niitä myytiin yleisesti ja taidetaan myydä vieläkin. Muun muassa Disney ja Muumi-hahmojen oikeudenomistajat työllistävät alan yrityksiä, joiden tehtävänä on myydä hahmojen käyttöoikeuksia ja valvoa siinä sivussa hahmojen luvattonta käyttöä.

Hei,

etsisin tietoa Pekka Puupään piirtäjän Fogelin varhaisemmasta sarjasta, Janne Ankkasesta. Missä sitä julkaistiin? Mistä sarjassa oli kyse? Kerro kaikki!

t. Janne Almila

Suomen Kuvalehden ensimmäinen numero ilmestyi joulukuussa 1916. Uuden viikkolehden avustajiin liittyivät heti kuvittajana tunnettu Ola Fogelberg ja kulttuurin monitoimimies Jalmar Finne. Lehden sivuilla olivat esillä näkyvästi ensimmäinen maailmansota,

